

gan tauku un olbaltumvielas līmenis mums ir stipri augstāks! Visi grib nopelnīt, bet diemžēl sanāk, ka pelna uz zemnieka rēķina.

Man ir bažas par to, kas notiks oktobrī, vēlāk ziemā. Ceru, ka piena pietiks, jo ir piensaimnieki, kas, ņemot vērā piena cenas, samazina ganāmpulkus. Notiek intensīva govju atlase. Tam ir vairāki iemesli – nespēja savākt sienu pietiekamā daudzumā, dārga spēkbarība, ganāmpulka vecums, zemes nomas cenas, kas tikai aug, un arī citi nodokļi, kas ceļas, piemēram, īpašuma nodoklis. Īpaši tie saimnieki, kuriem īpašumā ir zem 100 ha, pāriet tikai uz graudu audzēšanu, atsakoties no piena ieguves. Zemnieku vidējais vecums ir liels. Jaunieši nav ieinteresēti nākt uz laukiem. Labi, ja ir lauksaimnieku bērni, kas vēl grib turpināt vecāku iesākto. Ir jāceļ nozares prestižs un jāveicina atbalsts mazajām saimniecībām, lai ieinteresētu cilvēkus strādāt nozarē, būt lepnam par iespēju strādāt savā sētā, rūpēties par savu ganāmpulku. Arī sabiedrībai ir jābūt lepnai par mūsu zemnieku paveikto! Īpaši par piensaimniekiem, kas nozīmē darbu 365 dienas gadā.

Mirdza Feldmane (priekšplānā) ar kooperatīva biedriem.

Uzskatu, ka lauki ir jānotur pie dzīvības, arī ģimenes saimniecībām ar 10 un 20 govīm ir jācīnās par savu izdzīvošanu, lai lauku reģioni nepaliktu tukši. Mazie piena kooperatīvi ir lepmi, ka uztur šīs mazās saimniecības pie dzīvības, jo nevienam citam viņi nebūs vajadzīgi. Nevienš cits tiem 500 l nebrauks pakaj! Savā ziņā mēs nodarbojamies ar sociālo darbu. Un, ja kāds brīnās, kā var izdzīvot ar tiem pārsimts nopelnītajiem eiro, tad jāsaka – kādas kuram ir vērtības un vajadzības.

Arī Austrijā mazajās saimniecībās sastapāties ar praksi, ka viens ģimenes loceklis rūpējas par saimniecību, kamēr otrs strādā valsts sistēmā. Uzskatu, ka kaut kas nav pareizi ar mūsu valsts lauksaimniecības stratēģiju. Austrijā ir cita domāšana, viņi cenšas saglabāt mazās saimniecības. Ja nedod Dievs, notiek kāda kataklizma, tās var nodrošināt apkārtnes iedzīvotājus ar pārtiku. Arī Šveicē man ļoti patika redzēt, ka pie

ģimenes saimniecības ir ledusskapji, vienā nopērc pienu, otrā olas. Tādu es gribu redzēt mūsu nākotnē.

– Jūsu kooperatīva saražotais piens taču paliek arī Latvijā?

– Jā, ir tonnas, kas paliek *Preiļu sierā*, tagad paliks arī bijušajā *Elpas* ražotnē, taču lielākā daļa iziet ārpus Latvijas. Pārstrādāji neraujas pēc kooperatīva piena. Varu godīgi pateikt, ka esmu dzirdējusi lielas saimniecības īpašniekus sakām – gaidot, kad mazās saimniecības izniks. Taču, ja nebūs mazo, uz kāda pamata cels cenas lielajām saimniecībām? Atklāti sakot, lielie dzīvo uz mazo rēķina. Turklāt pārstrādātāji labāk mēģina piedāvāt augstāku cenu atsevišķai saimniecībai, nevis maksāt kooperatīvam. Tā nav godīga konkurence. Īrijā un Austrijā 80% lauksaimnieku ir kooperatīvos un ģimeņu saimniecībās ir līdz 70 govīm. Un šos kooperatīvus respektē!

Tagad ir klāt kārtējais moments, kad jāskatās – kurš izturēs krīzi. Manuprāt, būtu jādomā, vai modernizācijas projektos tik liela resursu daļa jānodod lielo fermu attīstībai, varbūt tomēr piešķirt lielāku atbalstu mazajām ģimenes saimniecībām. Manā uztverē pašlaik lauku attīstība neiet pareizajā virzienā. Varu pateikt paldies bijušajam zemkopības ministram Didzim Šmitam par viņa sapratni un atbalstu. Arī viņš teica – kaut vai mazs uzņēmums, bet tas būs mūsējais! Kā PKS *Straupe* notur savas piena iepirkuma cenas un ir lepmi par to! Mēs ar Imantu Balodi esam vēl vecais kalums, viņš man ir paraugs. Es uzskatu, ka ģimenes saimniecības un mazie pārstrādes uzņēmumi, kas pieder pašiem Latvijas zemniekiem, ir nacionālā bagātība. Mazs cinītis gāj lielu vezumu!

Ja tik tālu esam tikuši, tad pastāvēsim arī turpmāk, lai gan šis ir ļoti grūts brīdis negaidīti zemo piena iepirkuma cenu dēļ. Pie mums cena nokritās ļoti krasi un neceļas jau gandrīz gadu. Diemžēl piena cenas veikalā nebūt nesteidzās līdz. Es runāju tieši par ātrajiem produktiem – pienu, biezpienu, krējumu, nevis ilgāk glabājamiem produktiem – sieru u.c., kas saražoti par citām izejvielu cenām. Rezerves, kas visiem kooperatīviem bijušas, ir praktiski izsmeltas. Atliek cerēt uz siltu rudeni, lai govīs ilgāk var ganīties ārā. Ebreju tautai ir labs teiciens – seši gadi jāstrādā, lai septītajā izdzīvotu. Apmēram tā arī dzīvojam – teju ik pa septiņiem gadiem piedzīvojam krīzi piena tirgū. Sliktākais, ka citur Eiropā piena cenas tomēr ir augstākas. Uzskatu, ka zemāk par 40 centiem par pienu litrā nedrīkst maksāt. Un tā vēl būtu tāda izdzīvošanas cena.

Tagad uztraucamies, ka tirgū ir daudz lietuviešu produkcijas, bet pēc pāris gadiem mūs pārpludinās poļu produkcija. Latvijā pārstrādi diemžēl esam izlaiduši no savām rokām. Ārvalstu investori, kas šeit strādā, vēlas iegūt pienu par iespējami mazāku cenu, gūstot sev lielāku peļņu. Un te atkal ir bažas par to, vai drīz pietiks piena visiem pārstrādātājiem. Varbūt mums nemaz nevajag tik daudz pārstrādātāju?

Arī visām trīs Baltijas valstīm ir jāturas kopā! Esmu ļoti priecīga, ka mūsu kooperatīvā ir arī lietuvieši – vēl viena baltu tauta. Patiesībā mums varētu būt viens jaudīgs pārstrādes uzņēmums ar 3 tūkst. t pārstrādes jaudu dienā. Tas nestu rezultātus!